

**„Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja
maamajanduse tegevusvaldkonnas“**

Raamleping nr 222076

Kalendriaasta aruanne

01. aprill 2021 – 31. detsember 2021

Eesti Maaülikool,
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda,
Eesti Taimekasvatuse Instituut,
Eesti Toiduainetööstuse Liit,
Maaelu Edendamise Sihtasutus,
Mahepõllumajanduse Koostöökogu,
Põllumajandusuuringute Keskus.

Jaanuar 2022

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
Programmi töökorraldus.....	3
Aja- ja tegevuskava täitmise ülevaade	4
Programmi tulemuslikkuse analüüs	7
Tagasiside Tellijale.....	12
Lisa 1. Programmi juhtkogu ja valdkondade nõukogude koosseisud.....	13
Lisad 2-9.....	15

Sissejuhatus

Teadmussiirde pikaajalise programmi põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas (edaspidi ÜhendPIP) eesmärgiks on olemasolevate teadmiste ja innovaatiliste lahenduste kohta teabe levitamine ning teadmussiirde tegevuste koordineerimine ja korraldamine. Programmi viiakse ellu vastavalt Eesti põllumajanduse ja toidutootmise arenguvajadusele ning erinevate arengukavade eesmärkidele. Korraldatakse teadmussiirde tegevusi, tehes seda erinevaid osapooli kaasates nii otsustusprotsessis, kui tegevuste elluviimisel.

Raamleping nr 222076 sõlmiti 31. märtsil 2021. Programm hõlmab mitmeid valdkondi, hanklepingud ehk tellimused tegevuste teostamiseks sõlmiti erinevatel aegadel ning tellimust oli vaja aasta jooksul ka muuta:

1. aiandus	11. juunil;
2. horisontaalsed teemad	31. märtsil, muudetud 7.12;
3. loomakasvatus	3. detsembril,
4. mahemajandus	31. märtsil, muudetud 7.12 ja 28.12;
5. ühine põllumajanduspoliitika	31. märtsil, muudetud 27.07 ja 7.12;
6. taimekasvatus	31. märtsil, muudetud 7.12;
7. toit ja toiduohutus	14. septembril, muudetud 23.12;
8. ühistegevus	2. septembril, muudetud 7.12;

Hanke ühistäitjad on Eesti Maaülikool (edaspidi EMÜ), Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda (edaspidi EPKK), Eesti Taimekasvatuse Instituut (edaspidi ETKI), Eesti Toiduainetööstuse Liit (edaspidi Toiduliit), Maaelu Edendamise Sihtasutus (edaspidi MES), Mahepõllumajanduse Koostöökogu (edaspidi Mahekogu) ja Põllumajandusuuringute Keskus (edaspidi PMK).

Programmi juhtkogu poolt kinnitatud aastaaruanne esitatakse Tellijale ja Maaeluministeeriumile 31. jaanuariks 2022 ning saadetakse aruandega hõlmatud tegevusvaldkondade nõukogude liikmetele tutvumiseks.

Programmi töökorraldus

Riigihanke 222076 „Teadmussiirde pikaajaline programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas“ ehk ÜhendPIP hankijaks ehk Tellijaks on Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi PRIA). Raamlepingu alusel vormistatakse hankelepingud ehk tellimused iga valdkonna kohta eraldi, konkreetse kalendriaasta kohta.

Hanke ühistäitjad on tellimuses esitatud tegevuste elluviimise omavahel jaotanud, iga täitja vastutab enda elluviidavate tegevuste planeerimise ja nõuetekohase läbiviimise eest. Iga ühistäitja vastutada on vähemalt üks teemavaldkond ja samast organisatsioonist on ka valdkonna koordinaator.

Põllumajanduspoliitika abinõude valdkonna juhiks on Angelika Nöps (MES), maamajanduse valdkonna juhiks on Elen Peetsmann (Mahekoogu), taimikasvatuse valdkonna juhiks on Kaisa Pajusalu (ETKI), toidu ja toiduohutuse valdkonna juhiks Kairi Ringo (Toiduliit), ühistegevuse valdkonna juhiks on Rando Värnik (EMÜ), aianduse ja loomakasvatuse valdkondade kontaktisikuks on Maire Vimb (EPKK). Lepingu projektijuht ja horisontaalsete teemade kontaktisik on Hanna Tamsalu (PMK).

ÜhendPIPi laiapõhjalisuse tõttu on programmil üks juhtkogu ja pea igal valdkonnal eraldi valdkondlik nõukogu. Kogudes läbiarutatud tegevuste tellimus on sisendiks raamlepingu alusel sõlmitavale iga-aastastele hankelepingutele. Juhtkogu ja valdkondlike nõukogude koosseis on esitatud lisas 1 ja tegevused on kirjeldatud valdkondade ülevaadetes (lisad 2-9).

Projekti ja valdkondade juhtide vahel toimuvad regulaarsed kohtumised, samuti toimuvad ühistäitjate organisatsioonide vahelised regulaarsed (üld)koosolekud. Projekti sisemine suhtlus toimub on meilidega, Skype gruppides ja veebikeskkonnas Slack.com. Programmi siseinfokiri saadetakse ka kõigile nõukogude liikmetele (2021. aastal koostati 8 siseinfokirja).

Programmi tegevused on avaldatud teemalehel <https://www.pikk.ee/valdkonnad/teadmussiirde-pikaajalised-programmid/uhendpip/>.

Aja- ja tegevuskava täitmise ülevaade

Aasta 2021 kohta on ellu viidud **kokku 183 tegevust**¹ (joonis 1), väljamaksetaotluseid on esitatud **kogusummas 773 260 eurot**.

Kõiki kevadel kavandatud tegevusi ei olnud võimalik aasta lõpuks ellu viia ning enamikes valdkondades tuli hankelepinguid muuta. Täpne tegevuste hulk on kirjeldatud valdkondade tegevuste ülevaadetes (lisad 2-9).

Joonis 1. Ülevaade ÜhendPIPi tegevustest

Lepingu algus aprillis tähendas, et nii mõnigi teema tuli jätta käsitlemiseks sügisesse (põllutööde hooaja välisesse perioodi). Kahjuks kuhjus aga sügisesse palju sündmuseid ning kõigi kavandatud tegevuste elluviimine ei õnnestunud. Raskuseid oli lektoritega kokkulepete saamisel, näiteks olid teemade lektorid nõus vaid kontaktsete tegevustega, kuid seda takistas üldine tervislik olukord. Väljakuulutatud päevi tuli ka vähese huvi või korraldamiskoha (ettevõtte) loobumise tõttu tühistada või edasi lükata.

Programmi eelarve (kuni 3,5 miljonit eurot) valdkondade vaheline jaotus ei olnud Hankija poolt määratud, selle otsustamise õigus on usaldatud programmi juhtkogule. Eelarve jaotus arutati läbi mitmetel eelkoosolekutel. Eelarve indikatiivne jaotus kinnitati 30. aprilliks 2021 lõppenud juhtkogu elektroonilisel koosolekul.

Ühistäitjad lähtusid eelarve jaotuse ettepaneku puhul nii varasemast kogemusest, lõppeva programmi olemasolust kui valdkonna tulevikuväljavaadetest.

Joonis 2. ÜhendPIPi eelarve

¹ Kokku on loetud tegevused lähtuvalt nende sisust. Näiteks teabematerjali koostamine ja trükkimine on aruandes loetud üheks tegevuseks. Seega erineb tegevuste kogus PRIA statistikast.

Indikatiivse eelarve jaotuse ulatuses on valdkondade nõukogudel autonoomsus tegevuste üle otsustamisel. Eelarvet aastate vahel ette ära ei jagata ning kasutamine sõltuks konkreetse aasta tegevuste hulgast ja (riigihankes esitatud) ühikute maksumustest. Valdkondade nõukogudel on õigus teha juhtkogule ettepanekuid tegevuste elluviimiseks või jaotuse ümber otsustamiseks.

Ülevaade programmi eelarve kasutamisest on esitatud [joonisel 3](#). Tegevuste hulk aastal 2021 sõltus suurel määral sellest, mis ulatuses toimis eelmine sama valdkonna teadmussirde programm. Aastal 2022 toimivad kõik valdkonnad täies ulatuses.

Valdkond	Üldeelarve	2021 rakendamine	2022 kavand	2023 jääk
Aiandus	300 000	116 400	134 400	49 200
Horisontaalne	510 000	133 650	238 450	137 900
Loomakasvatus	450 000	5 000	392 000	53 000
Mahemajandus	450 000	176 110	233 880	40 010
Taimakasvatus	680 000	180 600	306 400	193 000
Toit ja toiduohutus	450 000	39 060	235 155	175 785
Ühistegevus	260 000	17 000	95 900	147 100
ÜPP	400 000	105 920	140 330	153 750
	3 500 000	773 740	1 776 515	949 745

Joonis 3. Ülevaade ÜhendPIPi eelarve kasutamisest

2021. aastal (1. aprill kuni 31. detsember) korraldatud loetelu on leitav veebis pikk.ee [ÜhendPIP sündmuste nimekirja](#) kaudu ja üksikasjalik kirjeldus on esitatud aruande lisades valdkondade viisi.

Järgmiseks aastaks (2022) on kavas 458 tegevust. Tegevuste hulgas on 19 konverentsi, 16 esitlustegevust, 9 õpiringi, 61 videot või taskuhäälingut, 68 teabematerjali ja 14 õppereisi välisriiki.

Joonis 4. Ülevaade tegevuste hulgast 2022. aastal

Loodame, et käesoleval aastal ei pea planeeritud sündmuseid edasi lükkama või nende formaati muutma terviseriskide tõttu.

Nõukogudes 2022. aasta tellimuse kavandamine

Horisontaalsete teemade jaoks toimus programmi juhtkogu koosolek 15. novembril 2021. Lisaks 2021. aasta tegevuste ülevaatele ja vajalike korrektiivide tegemisele kinnitati teabesalve analüüsi tulemused ning arutati järgmise kalendriaasta tegevusi. Palju tähelepanu sai ettevõtte juhtimise temaatika, nii noorte väljaõppeprogramm Liidrite Kool kui põllumajandusjuhtide õpiring. Mitmed juhtkogu liikmed on kokku puutunud ettevõtete juhtidega, kes otsivad tuge ja mentorlust. Ettevõtluse (finantskirjaoskus jmt) ning juhtimise teemade tegevusi soovitati turundada sihtgruppidele ühise tegevuste pakatina. Tellimust ei kinnitatud koosoleku ajal, selle läbimõtleamiseks ja arvamuste avaldamine toimus veel nädala jooksul. Kinnitatud tegevuskava sisaldab lisaks ettevõtluse ja juhtimise teemadele ka süsinikuneutraalsuse, väiketootmise, digiarengute ja keskkonnaga seonduvat.

Aianduse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 17. novembril 2021 järgmise kalendriaasta tegevuste läbikaalumiseks. Aianduse valdkonnas on peamised esitlustegevused ning kõiki kavandeid tutvustati üksikasjalikult, teadurite poolt. Tegevuste lõplikuks valikuks kasutati hääletamist. Võrreldes algse kavandiga täpsustati tegevuste fookust ning lisati juurde värske puu- ja köögivilja turustamise teemaline infopäev.

Loomakasvatuse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 18. novembril 2021. Tegemist oli esimese koosolekuga, millel kinnitati töökord, valiti nõukogu esimees, kinnitati 2021. aasta lõppu kahe koolituse korraldamine ning arutati 2022. aasta kavandi üle. Tegevuste nimekiri oli detailne, hõlmas kõiki põllumajandusloomade liike ning üldisemaid teemasid. Võrreldes esitatud kavandiga korrigeeriti tegevusi bioturvalisuse, lammaste kunstliku seemendamise, ohustatud tõugude, kitsede heaolu ja maakarja teemadel. Välisreiside puhul kehtestati omaosaluse nõue 200 eurot.

Mahemajanduse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 16. novembril 2021. Kalendriaasta tegevuste arutelu toimus väiksemate plokkide viisi, tegevuste hulk vastab selles tootmisharus tegutsevate mahe-ettevõtete arvule. Seega on kõige rohkem tegevusi taime-, lamba- ja lihaveiste kasvatases, vähem piimakarjakasvatases ja mesinduses. Eelarve on pingeline ja muudeti mitme tegevuse formaati või loobuti tegevustest. Palju on praktilisi tegevusi ettevõtetes kohapeal. Välisriikide õppereiside osalustasud on sõltuvalt teemast ja sihtkohast 150, 250 või 300 eurot. Mõni vajalik tegevus tellitakse ka põllumajanduspoliitika valdkonnas.

Taimekasvatuse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 19. novembril 2021. Võrreldes eelmise aastaga on tegevuste hulk avardunud, näiteks mesilaste korjealade ja põllulindudega seonduvalt. Jätkatakse esitlustegevustega, sh mahetaimekasvatus on üldise taimekasvatuse osa. Põllumajandustootjad ootavad optimaalse saagi mudeli koostamist, kuid kalkulaatori mudeli väljatöötamine ei ole teadmussiirde tegevusena sobilik. Muldade teema tegevusi tellitakse ka põllumajanduspoliitika valdkonna kaudu. Taimekaitse käsiraamatu tõlkimise korraldamine ei sobinud kokku ÜhendPIPi ühikutega ning koostöös Maaeluministeriumiga kavandatakse eraldi käsiraamatu koostamine 2023. aastal. Uudsenäplaanitakse õpiringe, mis aitaks parandada infovahetust teadlaste ja põllumeeste vahel. Õpiringide eesmärk on anda põllumeestele võimalus kaasa rääkida teaduse arengus ja tekitada vastastikust suhtlust.

Toidu ja toiduohutuse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 16. novembril 2021. Pakutud tegevuste loetelu saadeti nõukogu liikmetele tutvumiseks kahel korral.

Vahetult enne istungit saadeti täiendatud versioon, kus olid värvilisena märgitud muudatused ja nõukogu liikmete küsimused. Koosolekul keskenduti väljatoodud tegevustele. Tegevuskavasse sai iga-aastaselt korduvaid teemasid (inimesed vahetuvad, nõuded muutuvad) kui ka tegevusi uutel teemadel ning uutes formaatides. Oluline on jätkata erineva ettevalmistusega sihtgruppide arvestamisega - anda välja nii keerukamaid sisulisi teabematerjale kui ka n.ö sissejuhatust teemasse. 2022. a planeerimisel pandi suuremat rõhku valdkonnas alustajate teavitamisele. Kuna üha rohkem räägitakse toidu raiskamise vähendamise vajadusest ning sellega seonduvalt toidu annetamisest, siis planeeritakse ka programmi raames sellel teemal infopäevi ja materjale. Lisaks tavapärasele pdf-formaadis teabematerjalidele kavandatakse uusi (lühiformaate: taskuhäälinguid, videoloenguid ja veebiseminare. Osalejate tagasiside järgi soovitakse üha enam valdkonnaspetsiifilist teavet, et kogu info oleks koondatud teabe saajale olulise valdkonna põhiselt.

Ühistegevuse valdkonna nõukogu elektrooniline koosolek toimus 26. novembril 2021.

Kalendriaastal toimuvad traditsioonilised konverents ja 2021. aastal ära jäänud koolitused, juurde oli toodud teemasid ühistegevuse tutvustamiseks ja ühistus sotsiaalsete aspektidega hakkamasaamiseks. Koosoleku käigus toodi üldisema nimetuse alla mitmed infopäevad ja koolitused ning lisati temaatilisi kogemuslugusid ja ühistute juhendamised. Välisriigi õppereisi osalustasuks kinnitati 300 eurot.

Programmi tulemuslikkuse analüüs

Peatükis esitame programmi tulemuslikkuse analüüsi ehk sihtrühma vajaduste kaardistamise, osalejate tagasiside, koostöö ja AKIS kontseptsiooni jälgimise kirjelduse, vastavalt aruande sisunõuetele.

2021. aasta korraldati 160 sündmust. Tegevused toimuvad **üle Eesti, enamikes maakondades**. Korraldatud sündmused toimusid kevadel ja sügisel valdavalt veebis, suvekuudel õnnestus tegevusi ellu viia füüsiliselt, sh ettevõtetes ja katsekeskustes. Välja anti 26 teabematerjali, sh avaldati teavet ajakirjas ning koostati veebiartikleid.

Kokku osaleti ÜhendPIPi sündmustel 5318 korral, **keskmine osalejate arv 40,6**. Konverentside puhul oli keskmine osalejate arv 141,6 (suurim osalejate arv mahepõllumajanduse aastakonverentsil 354), infopäevade puhul oli keskmine osalejate arv 40,8 (suurim 161 osalejaga mahepõllumajanduslik lihavesisekasvatuse välislektoriga), täienduskoolituste puhul keskmine osalejate arv 28,3 (osalejaterohke oli veebipõhine keskkonnasõbraliku majandamise täienduskoolitus 50 osalejaga).

Sihtrühma vajaduste kaardistamine toimub valdavalt nendega suheldes sündmuste käigus. Nõukogudesse on kaasatud mitmekesine seltskond, kuid panus teadmussiirde programmi sõltub konkreetsest indiviidist. ÜhendPIPi sündmustel **osalevad peamiselt** ettevõtete juhid, keskastme juhid või spetsialistid, harvem lihttöölised. Igal sündmusel soovib osaleda tegevusest huvitatud eraisikuid, kes ei ole seotud programmi sihtgruppi kuuluvate ettevõtetega, ning riiklike asutuste töötajaid. Sündmuste korraldamine osalejaid piiramata on tänuväärne võimalus teavet laiemalt

levitada. Programmi tegevused katsid nii põllumajandusega kui ka toidu töötlemisega seotud sihtgrupe.

Sihtgrupiks on nii pikaajalise kogemusega tootjad kui ka uued alustajad, kellel on erineva tasemega teabe ootused ja vajadused. Osalejate huvi korraldatavate tegevuste vastu on suur. Siiski on korraldajad täheldanud, et sündmustel osalevad enamasti need, kes on harjunud sündmustel osalema või on jõudnud infolistidesse. Ilmselt on suur hulk neid inimesi, kes ühel või teisel põhjusel teadmussiirde üritustest osa ei võta ning uusi nimesid koolitustele ja infopäevadele ei lisandu.

Sündmuste tagasiside näitas, et korraldatud sündmused täitsid oma eesmärgi. Tagasiside lektoritele ja korraldusele on valdavalt hea või väga hea. Ellu viidud sündmuste tagasiside on kirjeldatud aruande lisades pea iga tegevuse kohta. Kõigi tegevuste kohta ei koostatud tagasiside küsitlusi. Huvipakkuvate teemade kohta tehakse mitmekesiseid ettepanekuid, nt mulla teema infopäeval küsitakse järgmiseks veiste söötmist.

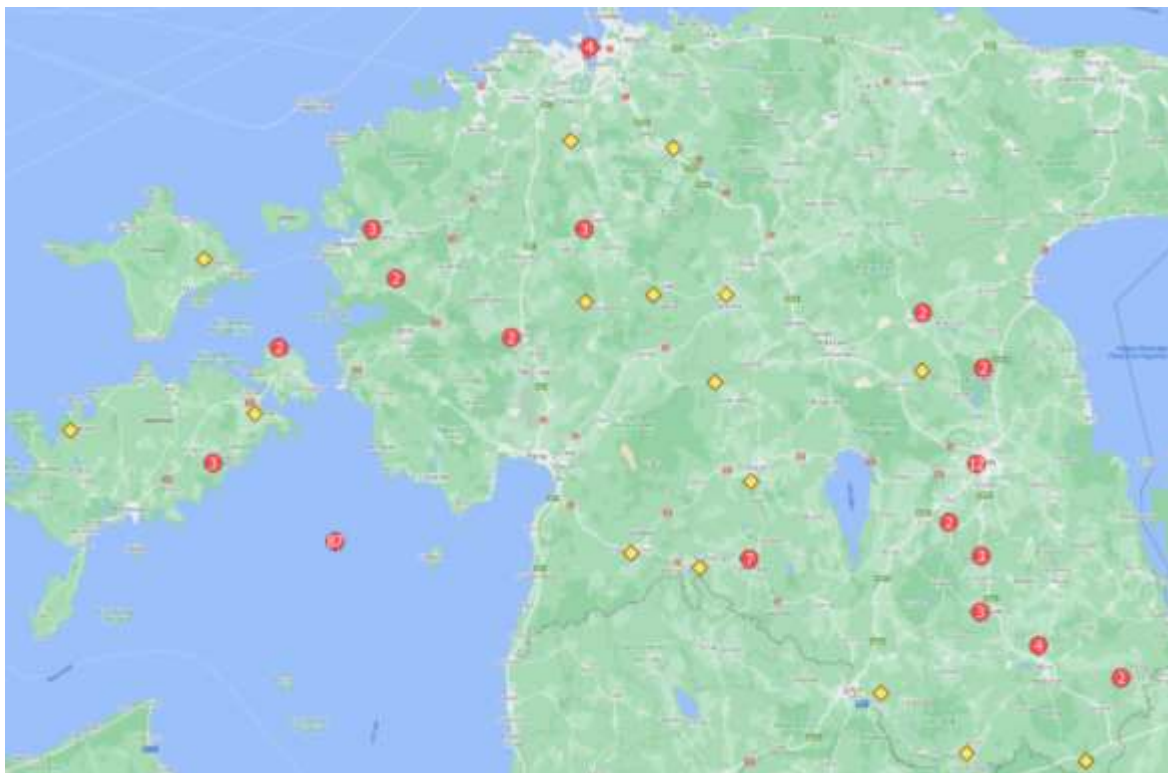
Mitmed tegevused korraldati **ettevõtetes**, sest õppimine üksteise kogemustest ja praktilise poole nägemine on osalejate tagasiside põhjal väga oluline. Kohapealsed sündmused on eriti vajalikud tootmispraktikatega tutvumiseks ja praktikutega arutamiseks. Kohapeal jagatakse kontakte ja räägitakse laiemalt kui päevakavas välja kuulutatud teemad kirjeldavad. Kohapeal toimuvad sündmused võimaldavad koostöö arendamist. Nii mõnigi sündmus jäi 2021. aastal korraldamata just seetõttu, et palju teema väärtusest läheb veebis kaotsi. Esitlustegevuste vaatlusalad on avatud terve hooaja vältel ning lisaks konkreetsele esitluspäevale toimub teabelevi terve aasta vältel.

Koroonaviirus mõjutab planeeritud tegevuste elluviimist, varasemad kokkulepped võivad muutuda (nt ettevõtte ei saa külastajaid vastu võtta). Kontaktsete tegevuste puhul järgiti kehtestatud tervishoiu nõudeid ja oli ka mitmeid rahulolematuid inimesi.

ÜhendPIPi raames on toimunud tegevusi nii veebis (87 tk) kui kontaktsetena (**joonis 5**). Enamus Eesti maakondadest on kaetud. Veebis toimub tegevusi rohkelt ning kohapealsete sündmuste korraldamise vajadus sõltub valdkonnast/teemast.

Veebis toimuvad infopäevad on osalejate poolt hästi vastu võetud. Tagasiside veebisündmustele on hea, osalejaid on hinnanguliselt rohkem kui oleks olnud kontaktsete sündmuste korral. Üldistel ja teoreetilistel teemadel eelistatakse, et sündmused toimuvad veebi vahendusel. Nii on ettevõtjatel võimalik rohkem koolitustel/infopäevadel osaleda, sest aja- ja sõidukulu seab omad piirangud. Koolitajad on õppinud ette valmistama ka õppetöö läbiviimist veebis, mis traditsiooniliselt toimuks auditoriumis (eriti konverentsid).

Harvad pole olukorrad, kus tullakse kuulama konkreetset ettekannet ja lahkutakse. Nii kontaktsete kui veebisündmuste puhul kahjuks osa eelregistreerunutest ei tule kohale ega anna ka puudumisest teada. Enamike veebisündmuste puhul avaldatakse lootust kohtuda ka päriselus või praktilise kontaktse sündmuse ajal. Programmi käigus ilmnes vajadus ka hübriidsetele tegevustele.

Joonis 5. Ülevaade tegevuste toimumise asukohtadest 2021. aastal

Välislektorite kaasamine on jätkuvalt väga vajalik, kuna sektori arendamiseks on vaja kogemuste ja täiendava teabe hankimist ka teistest riikidest. Lisaks ei olegi osade teemade osas kohapealseid eksperte. Edaspidiseks soovitakse väga õppereise nii Eestis kui välisriikides.

Teabematerjalide infot jälgitakse järjest enam veebis ja trükkimise järele on järjest vähem vajadust. Veebiartiklid on avaldatud pikk.ee uudistena ja ÜhendPIP [teavikute nimekirjas](#), lisaks avaldatakse neid konsortsiumipartnerite veebilehtedel ja sotsiaalmeedia kanalites. Teabematerjalide ilmumisest annavad teada infokirjad-infolehed, e-postitused.

Kõik sihtgrupi esindajad siiki ei ole digipädevad ning infokiri/ajakiri Tark Talu saadeti otsepostitusena ETKL liikmetele koju. Ka teabematerjali „Sordivõrdluskatsete tulemus ja kvaliteet“ avaldati lisaks tellitud elektroonilisele väljaandele nii trükisena kui avaldati andmed interaktiivses [sordivõrdluskatsete andmebaasis](#) PMK veebilehel. Taimekahjustajate monitooringu välitöödega alustati 30. aprillil, igal nädalal maist juulini uuendatud teave on avaldatud ETKI veebilehe rakendusena (viide sellele on ka [pikk.ee veebis](#)).

Videona materjali esitamine on järjest populaarsem. 2021. aastal avaldati 13 videot ja korraldati 3 tunniajalist avalikku videoloengut. Lisaks on mitmed veebikonverentsid ka järele vaadatavad (Aianduse visioonikonverents, Mullapäev, Digipöörde konverents jm).

Ühistäitjate esindajad **tutvustavad** ÜhendPIP-i väljaspool konkreetseid tegevusi ja koguvad taustateavet teabevajaduste ning ootuste kohta.

Tegevuste elluviijad ja valdkondade juhid saadavad **teavitusi** oma meililistide kaudu vastava valdkonna teemade vastu huvi üles näidanud inimestele ja erinevate sotsiaalmeedia kanalite kaudu. Partnerid aitavad kaasa sündmuste vastastikuse teavitamisega. Teave programmi ürituste kohta jõudis avalikkuseni erinevatest kanalitest, mille hulka kuulusid:

- otseteavitused meililistide kaudu (nõusolekul);
- otseteavitused sündmuste sihtgruppide kuuluvate isikutele (nt KSM toetuse taotlejad, mahepõllumajanduse registrisse kantud isikud, konsulendid);
- pikk.ee veebileht, ühistäitjate veebilehed, sotsiaalmeedia kanalid ja uudiskirjad;
- teavituste jagamine teiste organisatsioonide pool ja sotsiaalmeedia gruppides.

Joonis 6. Programmi tutvustamine EPA messi raames 13.-14. oktoober 2021.

Tagasiside kohaselt saadakse teavet sündmuste kohta valdavalt **otsepostituste** kaudu.

PRIA on teinud järelpärimisi maksetaotluste kohta järgmiselt:

- kodanik osales veebikeskkonna logisüsteemi alusel kahel samaaegselt toimival infopäeval (toetuse saajal ei ole võimalik piirata mitme tehnikaseade samaaegset kasutamist);
- mitteabikõlblik kodanik osales täienduskoolitusel (minimaalsed nõuded osalejate arvule olid täidetud ka selle isikuta);
- veebikeskkonna logi alusel lõppes sündmus varem kui päevakavas eeldatud (minimaalne kestus oli täidetud) ning päevakava järjekord erines väljakuulutatust;
- veebikeskkonna logi või ekraanisalvestuste edastamine täiendava tõendusmaterjalina, et tegevus viidi läbi veebisündmuste jaoks sobivas keskkonnas (korduvalt);
- sündmuse ettekannete slaidide tähistamine EL ja MAK sümbolilikega (lisaks sündmuse üldisele tähistamisele) ja ka täiendava koostööpartneri enda organisatsiooni veebil;
- veebilehel www.pikk.ee ja www.toiduteave.ee teostatavate tegevuste nimekirja detailne avaldamine (sh avaldamise asukoha tuvastamine);
- koolituse korraldaja veebil täienduskoolituse õppekorralduse aluste, õppekavade, koolitajate andmete jm teabe avaldamise asukoha tuvastamine;
- sündmuse eelteavituse liigne lakoonilisus;
- ÜPP valdkonna infopäevade ettekannete avaldamine veebil sündmuse teates.

Projektijuhi ja valdkondade juhtide vahel toimuvad regulaarsed kohtumised. Üheskoos arutatakse PRIA nõuete täitmist ning tegevuste ettepanekuid enne nõukogude ja juhtkogu kohtumisi. ÜhendPIP-i konsortsiumi üldkoosolekud toimuvad kord kvartalis virtuaalselt.

Iga projekti alguses moodustuv uus koosseis vajab stabiilse töömeeleolu saavutamiseks aega. Valdavast virtuaalmaailmast tingitud vähene kokkupuude ka projektimeeskonna vahel on olnud väljakutseks kõigile. ÜhendPIPi meeskonna moodustasid nii teadmussiirde meetme ja tegevuste ulatusest teadlikud inimesed kui uued töötajad. Erinevused on värskendavad ning vastastikuse õppimise meeleolu on saavutatud.

ÜhendPiPi tugevuseks on erinevad osapooled sihtgruppide vajaduste arvestamisel: Maaülikooli poolt pakutakse stabiilset kompetentsi Eesti teadustegevuse teemadel, erialaorganisatsioonide poolt otsitakse lektorid kas välisriikidest või praktikute hulgast.

Vastavalt tehnilisele kirjeldusele tuleb programmi elluviimise käigus jälgida teadmussiirde ja innovatsiooni terviksüsteemi **(AKIS) kontseptsiooni** (illustreeriv joonis koostatud Euroopa Komisjoni materjalide põhjal²). *AKIS-kontseptsiooni rakendamise eelduseks on erinevate osapoolte vaheliste seoste ja osapoolte koostöö väärtustamine.*

ÜhendPIPi terve olemus järgib AKIS kontseptsiooni. Erinevaid AKIS osapooli (põllumajandussaaduste tootjad ja töötajad, teadus- ja koolitusasutused, ametiasutused, nõustajad, meedia) esindavad nii ühistäitjad kui juhtkogusse ja nõukogudesse kaasatud isikud. ÜhendPIPi tegevused teadmussiirde arendamise viie soovitus³ grupi järgi on:

- praktikate tutvustamine – erinevate teadmussiirde tegevuste korraldamine (infopäevad, esitlused, videod, õpiringid jmt) ja nende teavitamine avalikkusele, veebilehe ehk teabesalve täitmine, projekti siseinfokirja levitamine, meeskonna kohtumised;
- mitmekesisus – tegevusi korraldavaid organisatsioone on palju, tegevuste elluviimisesse kaasatakse lisaks ühistäitjatele ka teisi erinevaid organisatsioone ja esinejaid-autoreid;
- vastutus kvaliteedi eest – ühistäitjad vastutavad igaüks elluviidava tegevuse eest, sh nõuete ja lektorite valiku põhimõtete järgimise eest, valdkondade koordineerimine on jagatud ühistäitjate vahel;
- võimekuse arendamine - valdkondade rakendamine on jagatud ühistäitjate vahel koos kohustusega koondada sihtrühmade teabe vajadusi ja –nõudlust;
- stabiilsus – ühistäitjate vahel on sõlmitud konsortsiumileping koos õiguste ja kohustuste ning rollide kirjelduste ja tegevuste jaotusega.

ÜhendPIPis koos toimetamine võimaldab rohkem jälgida, mida või millisel moel teises valdkonnas tegutsetakse ning seeläbi teineteiselt õppida või ühiseid ressursse jagada.

² EU SCAR AKIS (2019), [Preparing for Future AKIS in Europe](#). Brussels, European Commission.

³ GFRAS (2012) [Building Knowledge Systems in Agriculture. Five Key areas for Mobilising the Potential of Extension and Advisory Services](#). Position Paper. GFRAS, FAO, IFPRI, WFO, Farming First.

Tagasiside Tellijale

Koostöö Tellija ja Maaeluministeeriumi esindajatega on konstruktiivne ning tõhus. Maaeluministeerium arvestas Ühistäitjate ettepanekuid ÜPP valdkonna tegevuste tellimuse kohta, ministeeriumi esindajad on juhtkogus ja nõukogudes esitanud konstruktiivseid ettepanekuid. PRIA on väga operatiivselt sõlminud hankelepingute muudatusi ja andnud tagasisidet raamlepingu tehniliste nüansside kohta.

Programmi tehnilise kirjelduses on nõutud taimekahjustajate monitooringusüsteemi haldamine ja teabesalve haldamine, nende tegevuste üle otsustamine nõukogude (juhtkogu) istungil on liigne formaalsus.

PRIA järelpärimiste hulk veebisündmuste logide kohta on segadusse ajav. Mõnel puhul maksetaotlusega esitatud andmetest piisab, teisel juhul küsitakse juurde materjale, mida tagantjärele koguda ei ole enam võimalik (nt ekraanipildid). Mitmekesised võimalused veebisündmuste korraldamiseks ei taga ühetaoliste andmetega logisid.

Erinevate toetuste puhul kohustuslikest koolitustest osavõtjate andmete kandmine PRIA andmebaasi toimub käsitsi. Maksetaotlustega esitatud osalejate nimekirjad ei jõua PRIA teistesse üksustesse. Teeme ettepaneku arendada välja lahendus, mis võimaldaks koolitustel osalemise andmed importida PRIA andmebaasi failina (nt veebis toimuvate koolituste/infopäevade andmed Exceli failidena).

Programmi täitmisel on selgunud ühikuid, mida pakkumuses esitati, kuid mida ei ole esimese aasta jooksul rakendada vaja olnud. Samas on selgunud ka ühikuid, mille maksumus ei vasta tegelikkusele või tegevusi, millele ühikut pakutud ei olnud. Näiteks: käsiraamatu tõlkimise ja avaldamise litsentsi ostmine välisriigist oleks tunduvalt kallim kui esitatud ühikhind lehekülje tõlkimiseks või koostamiseks (lisaks, litsentsitingimused keelavad materjali avaldamise veebilehel tasuta). Olemasolevale võõrkeelsele videole subtiitrite lisamisel on võimatu MAK/EL sümbolika lisamine. Võrreldes veebis toimuvate tegevuste ühikhindadega on kohapealsete või kaugemates asukohtades toimuvate sündmuste ühikhinnad eaproportsionaalselt madalaks osutunud (suurenenud on kütuse ja ruumide hinnad).

Lisa 1. Programmi juhtkogu ja valdkondade nõukogude koosseisud

<p>Programmi juhtkogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Andre Veskioja, Eesti Taimekasvatuse Instituut • Aret Vooremäe, Eesti Maaülikool • Hendrik Kuusk, Maaeluministeerium • Kaja Piirfeldt, Eesti Noortalunikud • Katrin Reili, Põllumajandus- ja Toiduamet • Kerli Ats, Eestimaa Talupidajate Keskliit (esimees) • Leho Verk, Maaelu Edendamise Sihtasutus • Olav Kreen, Põllumeeste ühistu KEVILI • Olavy Sülla, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Merit Mikk, Mahepõllumajanduse Koostöökogu • Pille Koorberg, Põllumajandusuuringute Keskus • Raimond Strastin, Aiandusliit • Roomet Sõrmus, Eesti Põllumajandus- Kaubanduskoda • Siim Tiidemann, Maaeluministeerium • Sirje Potisepp, Eesti Toiduainetööstuse Liit • Tanel Bulitko (asendusliige Jane Mättik), Eesti Tõuloomakasvatavate Ühistu 	
<p>Põllumajanduspoliitika abinõude rakendamise tegevusvaldkonnas nõukogu ei moodustata, otsused teeb Tellija</p>	
<p>Taimekasvatuse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Airi Külvet, Puutsa talu • Andrus Rahn, PMK • Arnold Pastak, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool • Eva Tuusis, konsulent, Sanna Põllumees • Kaisa Pajusalu, ETKI • Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Karl Aru, Kruusi POÜ, Eesti Noortalunikud, Järvamaa Kutsehariduskeskus • Madis Ajaots, Rannu Seeme (esimees) • Meelis Värnik, Põllumeeste ühistu KEVILI • Mikk Tagel, Eesti Seemneliit • Riina Pärtel, Põllumajandus- ja Toiduamet • Roomet Sõrmus, EPKK • Tarvo Järve, Maaeluministeerium • Toomas Tõrra, EMÜ 	<p>Mahemajanduse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Airi Külvet, Puutsa talu, Liivimaa Lihaveis • Airi Vetemaa, Eesti Mahepõllumajanduse SA • Ander Konks, Peri mahemõis, Maheklaster • Elen Peetsmann, EMÜ (esimees) • Ell Sellis, Väike-Hauka talu, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatavate Liit • Indrek Šeiko, Inpema OÜ, Mahetootjate nõu- ja Jõukoda, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Jaan Kiider, Riido Õkotalu • Karin Zereen, Põllumajandus- ja Toiduamet • Karli Sepp (asendusliige Priit Penu), PMK • Krista Kanniste, OÜ Wilawander • Lauri Bobrovski, Sirloin, Äntu Mõis • Lilia Kulli, konsulent • Marika Ruberg, Maaeluministeerium • Merit Mikk, MaheKogu • Roomet Sõrmus, EPKK • Tauno Tattar, Tammistu Agro, TÜ WiruWili
<p>Aianduse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Helen Kaskema, Kindel Käsi • Indrek Teder, Baltic Agro • Ingrid Bender, ETKI • Janek Lass, Koorti Kõögiviljad • Jüri Laur, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Kadri Karp, EMÜ • Lauri Kasvand, Halika Õunatalu • Margus Vahtramäe, Kanepi Aiand 	<p>Toidu ja toiduohutuse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anneli Tuvike, Maaeluministeerium (esimees) • Annemari Polikarpus, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Edgar Lepman, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool • Kairi Ramjalg, Põllumajandus- ja Toiduamet • Kristina Marran, EMÜ

<ul style="list-style-type: none"> • Marika Arula, Põllumajandus- ja Toiduamet • Renata Tšaturjan, Maaeluministerium • Roomet Sõrmus, EPKK • Triin Luksepp, konsulent (esimees) 	<ul style="list-style-type: none"> • Malle Mägi, OÜ Saaremaa Lihatoöstus • Meeli Lindsaar, EPKK • Reve Lambur (asendusliige Katrin Idla), PMK • Sirje Potisepp, Toiduliit • Uno Kaldmäe, Eesti Leivaliit • Valdis Noppel, AS Saaremaa Piimatööstus • Veljo Ipits, AS Salvest
<p>Loomakasvatuse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anneli Härmsen, Põllumajandus- ja Toiduamet • Enno Piisang, Maaeluministerium • Jane Mättik, Eesti Lihaveisekasvatajate Selts • Karoliina Post, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Liina Jürgenson, Maaeluministerium • Marika Oeselg, Olustvere Teenindus- ja Maamajanduskool • Marko Kass, EMÜ • Peeter Vahtramäe, Eesti Linnukasvatajate Selts (esimees) • Roomet Sõrmus, EPKK • Tanel Bulitko, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu • Ulve Märtsen (asendusliige Timo Vunder), Eesti Tõusigade Aretusühistu • Vallo Seera, Eesti Lamba- ja Kitsekasvatajate Liit 	<p>Ühistegevuse nõukogu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alo Põldmaa, TÜ Talukartul • Hanna Tamsalu, PMK • Helen Kaskema, Eesti Aiandusliit, Kindel Käsi OÜ • Jaak Läänemets, Põllumeeste ühistu KEVILI (esimees) • Janeli Tikk, Maaeluministerium • Kalle Hamburg, Eestimaa Talupidajate Keskliit • Leho Verk, MES • Merit Mikk, MaheKogu • Rando Värnik, EMÜ • Roomet Sõrmus, EPKK • Sulev Mölder, SCE E-Piim, OÜ Orgita Põld • Tanel-Taavi Bulitko, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu • Tarmo Lehist, Eestimaa Piimatootjate Ühistu, TÜ EPIKO • Ulvi Ingver, Põllumajandus- ja Toiduamet

Lisad 2-9

Lisad 2-9 on esitatud eraldi dokumentidena, kuna tegevusi oli palju ning aruande osad on mahukad.

- Lisa 2 Aianduse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 3 Horisontaalse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 4 Loomakasvatuse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 5 Mahemajanduse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 6 Taimakasvatuse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 7 Toidu ja toiduohutuse valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 8 Ühise põllumajanduspoliitika rakendamise abinõude valdkonna tegevuste aruanne
- Lisa 9 Ühistegevuse valdkonna tegevuste aruanne